

Tilburg University

Eigen fundamentalisme eerst

Frissen, P.H.A.

Published in:
Binnenlands bestuur

Publication date:
2011

[Link to publication in Tilburg University Research Portal](#)

Citation for published version (APA):
Frissen, P. H. A. (2011). Eigen fundamentalisme eerst. *Binnenlands bestuur*, 2011.

General rights

Copyright and moral rights for the publications made accessible in the public portal are retained by the authors and/or other copyright owners and it is a condition of accessing publications that users recognise and abide by the legal requirements associated with these rights.

- Users may download and print one copy of any publication from the public portal for the purpose of private study or research.
- You may not further distribute the material or use it for any profit-making activity or commercial gain
- You may freely distribute the URL identifying the publication in the public portal

Take down policy

If you believe that this document breaches copyright please contact us providing details, and we will remove access to the work immediately and investigate your claim.

EIGEN FUNDAMENTALISME EERST

Vorige week las ik in dit blad - een ware kroniek van Nederland en zijn bestuur - weer een prachtig verhaal. De gemeente Urk heeft naar verluidt 'met onmiddellijke ingang strippers in de ban gedaan'. Kroegen riskeren tijdelijke sluiting als ze een stripteaseact inhuren. Dergelijk 'goddeloos vertier' past niet in de 'meest kerkelijke gemeente van Nederland'. Recent schijnt in een Urker etablissement een dame volledig uit de kleren te zijn gegaan, ongetwijfeld begeleid door bitterbal en jonge klare, deze ultieme uitdrukkingen van calvinistisch genot. De APV is nu gewijzigd en geeft de burgemeester de bevoegdheid streng op te treden. Dat zal hij ongetwijfeld onvervaard gaan doen, daarbij gesteund door een college van principiële mannenbroeders. In Urk geldt voortaan een stripverbod.

Mij fascineert zo'n verhaal van 'hel en verdoemenis'. Nederland en de geschiedenis van verscheidenheid wordt erin zichtbaar. Tegelijkertijd blijkt die geschiedenis nog springlevende actualiteit. Wikipedia telt in Urk elf kerkgenootschappen en een nog groter aantal kerken. De positie van de christelijk gereformeerde kerk is de afgelopen decennia sterk gegroeid ten koste van de gereformeerde kerk. Dat moet wel teruggaan op theologische verschillen die in de ogen van een voormalige roomse jongen volkomen onbegrijpelijk zijn. Een katholieke kerk heb ik in Urk dan ook niet kunnen vinden. Hoewel elk kerkgebouw dat van voor 1566 dateert natuurlijk 'van ons' is geweest. De gemeenteraad van Urk (ChristenUnie, SGP, CDA en lokale partijen) is geheel christelijk evenals het college. Cultureel onderscheidt Urk zich door de aanwezigheid van ruim twintig zangkoren. Over een daarvan, het Urker Mannenkoor 'Hallelujah', heb ik laatst een prachtige documentaire gezien. Veel geprangd gemoed, weinig halve tonen en prachtige verweerde koppen, zal ik maar zeggen. Zingen, zo was duidelijk, is geen frivole aangelegenheid. De beelden deden me denken aan de prachtige film *Babette's Gaestebud*. Mijn favoriete actrice Stéphane Audran speelt daarin een Franse kokkin die vanwege revolutionaire gebeurtenissen uit Parijs is gevlucht en in Denemarken aanbeldt. Daar komt ze in dienst van twee dochters van een zeer bevindelijke dominee. Als ze de hoofdprijs in een loterij heeft gewonnen biedt ze de strenge gemeenschap een diner aan. Dat levert een waar dilemma op voor de gelovigen. Ze kunnen het geschenk niet weigeren, maar mogen er evenmin van genieten. Dat spreken ze ook af. Maar de goddelijke gerechten en wijn doen hun even genadige als genadeloze werk. De gaven van de Heere werken betoverend. Het Urker stripverbod strijdt tegen de wereldlijke lust.

Ook in 2011 is Nederland allerm minst de geseculariseerde natie die de politieke en culturele elite altijd als vanzelfsprekende uitkomst van de vooruitgang heeft beschouwd en die met beleid, subsidie en een enkele rechterlijk uitspraak een handje werd geholpen. Het orthodoxe protestantisme is springlevend, ook onder jongeren. Natuurlijk, we zijn tolerant, zeker als het om fundamentalisme van eigen bodem gaat. Deze tolerantie werd overigens stellig vergemakkelijkt door de concentratie van deze stromingen op het platteland, in de *bible belt*. Veel zwarte kousen daar, net als bij strippers overigens.

Nu hebben we fundamentalisme van vreemde bodem erbij gekregen. Dat vestigde zich echter niet op het platteland, maar in de grote steden. Het was daardoor opeens zichtbaar voor de tolerante, liberale stedeling die de 'achterlijkheid' van het geloof ver achter zich en ver weg wist. De migratie heeft religie terug gebracht in het publieke domein. De *bible belt* heeft een stedelijke variant gekregen. Rotterdam herbergt inmiddels de grootste moskee van Europa. En net als veel katholieke kerken is deze gefinancierd met buitenlands vermogen en prediken

‘Menig imam zal Urker stripverbod van harte steunen’

er buitenlandse voorgangers. De geschiedenis heeft veel ironie, omdat de loyaliteit van katholieken ook altijd problematisch werd geacht.

Ik denk dat menig imam het Urker stripverbod van harte zal ondersteunen. De fundamentalisten onder hen zullen ook van harte instemmen met een beroepsverbod voor homoseksuele leerkrachten, de verwijdering van de evolutieleer uit curricula en een afwijzing van het passieve kiesrecht voor vrouwen. Zijn er trouwens al islamitische weigerambtenaren? Het heeft mij altijd verbaasd dat uit islamitische kring nooit iets vergelijkbaars is gevraagd als ontheffing van verzekerings- en belastingplicht die aan gewetensbezwaarden van eigen bodem wel zijn vergund. Of geldt hier 'eigen fundamentalisme eerst'?

Paul Frissen is decaan en bestuursvoorzitter van de Nederlandse School voor Openbaar Bestuur, hoogleraar bestuurskunde aan de Universiteit van Tilburg en lid van de Raad voor Maatschappelijke Ontwikkeling.